

([Економист](#) , 31.12 2011)

Људи који тврде да су сви политичари исти могли би идуће недеље да се изненаде. На челу анкета у трци Републиканаца за номинацију председничког кандидата у савезној држави Ајови налази се 76-годишњи либертаријанац [1] из Тексаса, чији су погледи на свет толико ексцентрично-шашави а програм тако радикалан – да је донедавно сматран за безнадежан случај. Ма, чак и да победи у оној непредвидљивој Ајови, Рон Пол (Ron Paul) неће никада постати председник САД. Али, чињеница да је доспео дотле ипак казује нешто о расположењу републиканских гласача. Тај човек, који жели да укине банку Федералних резерви (ФЕД), да уведе нову монету која би била такмац долару, да током једне године укине пет министарстава федералне владе, да изађе из чланства УН и да затвори све америчке војне базе у иностранству – које сматра “Империјом” – допада се знатном броју републиканских гласача.

Како се таква особа успела на врх анкета? Ипак, треба рећи да његова подршка има свој плафон: ни у једној савезној држави га не подржава више од једне трећине републиканских гласача, мада у Ајови, где је велика [кандидатска] гужва, то може да му буде и сасвим довољно. Исто тако, нечија допадљивост не мора значити да се допада и његова политика. Током кандидатских дебата у 2011, г. Пол је добио похвале за свој интегритет. Док се љигавији ривали увијају као криве Дрине, мењају своја становишта и понашају се као макрои, наборани г. Пол се чврсто држи својих принципа – чак и онда када нису популарни. За разлику од Њута Гингрича [2], који ретко пропушта прилику да застрашује исламом, г. Пол инсистира на законитости, грађанским слободама и исправним судским процесима за сваког – укључујући и осумњичене за тероризам. За разлику од Мишеле Бахман и Рика Санторума, који обожавају Израел и могу да звуче као да једва чекају да почну са бомбардовањем Ирана, г. Пол не гаји претерану љубав за јеврејску државу – мада му то може и шкодити код конзервативних евангелистичких гласача у Ајови. Он је од почетка био противник рата у Ираку и жели да се Америка чува скупих иностраних упетљавања која узрокују да је свет мрзи.

Међутим, ово су све споредне ствари у поређењу са централним “credom” који

карактерише његове политичке погледе. Рођен 1935. године, он се сећа последњих година Велике депресије и несташица током Другог светског рата. Када му је било пет година, он и браћа су помагали оцу који је имао малу млеку у породичном подруму. Задатак му је био да проверава чистоћу флаша за млеко. За сваку прљаву коју би открио, награда му је била један цент. Тако му се, како пише у књизи о финансијском колапсу из 2008. “Укидање ФЕД-а”, и родила фасцинираност за нумизматику. Она се претворила и у битку око новчане масе и у доживотно убеђење да владе треба спречавати да девалвирају новац.

Међутим, нису му сви ставови непопуларни. Као и остали конзервативци, он брани богомдано право да се држи и носи оружје, тај “чувар свих осталих права”. Он је противник абортуса, јер сматра да живот почиње зачећем. Заступа право школовања деце ван школе – у кући/породици. Али, он је и једини који комбинује општу одбојност према федералној влади и њеним тежњама да се у све меша и о свему брине, са једном посебном врстом опсесивне мржње према ономе што сматра суштинским корумпирајућим својством новца, скривеним негде у његовој сржи.

Током 1972, док је пуном паром радио као гинеколог-акушер, запутио се у неких 50 миља удаљен Хјустон да саслуша – како рече – “инспиративне” оптужбе против социјализма, већ остарелог, Лудвига фон Мизеса [3]. Неколико година касније је вечерао са Фридрихом Хајеком [4]. Преображај доброг доктора Пола у присталицу аустријске економске школе створио је крсташа који је почео да гледа на операције ФЕД-а – па и читавог банкарског система, са њиховим ослоном на папирни новац без златне подлоге – као на опасни преварантски систем. Сматра да ФЕД има “ужасавајућу моћ, коју Конгрес једва да схвата... тако могу да се створе билиони долара и убаце у економију, док ФЕД уопште нема никакву обавезу да открије ко се од тога окористио”. Мада би укидање ФЕД-а коштало доста времена, велика добит у томе би била да би се тиме окончало опадање вредности долара и укинула способност Америке да финансира бесконачне ратове, а зауставио би се и раст државне управе.

Једна од последица пораста Полове популарности у анкетама је и маса спекулација о томе које су му стварне намере. Пошто се већ двапут такмичио за председника, он није наиван у политици. Већ је дванаест пута био члан Конгреса и није у њему успео да нађе савезника својим радикалним ставовима. Он, у суштини, не може да очекује да ће добити номинацију за председничког кандидата. Чини се да му је стварни циљ дидактички: жели да задобије што шири круг слушалаца за своје идеје. И – стварно, од оног финансијског колапса 2008. године, све више и више Американаца га слуша. Његов покушај да задобије номинацију за републиканског кандидата у тој години му је придобио респектабилност коју није могао стећи као кандидат Либертаријанске партије 1988. године.

Колико ће дуго у тој трци остати г. Пол? Мада му номинација може измаћи, он ипак има одане присталице и способност да, преко малих донација, сакупи велике своте новца. То би му могло омогућити да у трци остане дуже од већине супарника, па можда и да, помоћу довољно делегата, на августовској конвенцији Републиканаца за номинацију кандидата у Тампи (Флорида) постигне успех. Или – могао би да учествује на председничким изборима као кандидат треће партије. Ипак, то би могло да буде од помоћи Бараку Обами и да огорчи главнину Републиканаца, што би могло бити штетно његовом сину – офталмологу и истомишљенику, који је сада републикански сенатор.

Како је већ искусио г. Гингрич, пораст гласова у анкетама повлачи за собом већу радозналост за чачкање по прошлости. Током божићног периода, дошло је и до поновног интересовања за неке билтене који су 1990-их објављени под Половим именом, а у неким од њих се налазе отровне опаске о Црнцима и Јеврејима. Господин Пол тврди да он нити је написао, нити одобрио те речи, и да оне не одражавају његова гледишта. Па ипак, дужан је више објашњења. Стоји чињеница да се он током последњих година држао својих основних принципа: здрав новац, мала влада, индивидуална слобода и повлачења војске из иностранства. Али – ти билтени бацају светло и на неке његове непријатне присталице које је сакупио на свом дугом политичком путу. На крају крајева, Полова опседнутост ФЕД-ом ипак јесте извесна антивладина теорија завере. А у Америци, антивладине теорије завере привлаче многе екстремне будале, многе од којих никада нису прочитале ни Фон Мизеса, ни Хајека.

Превод са енглеског: **Василије Клефтакис**

[1] Прим. прев.: Либертаријанство је политичка философија која сматра да индивидуална слобода треба да буде основни морални принцип друштва и да се прерогативи државе морају ограничити само на најосновнији ниво.

[2] Прим. прев.: Имена осталих такмаца за номинацију републиканског кандидата

[3] Прим. прев.: Лудвиг Хајнрих, едлер фон Мизес - Ludwig Heinrich Edler von Mises (1883-1973), аустријски либерал, економиста и филозоф. Један од истакнутијих чланова аустријске економске школе. Пред нацистима избегао 1940. у САД и био од великог утицаја на амерички либертаријански покрет.

[4] Прим. прев.: Фридрих Август фон Хајек - Friedrich August von Hayek (1899-1992), члан аустријске школе, Мизесов ђак, један од најистакнутијих економиста двадесетог века, добитник Нобелове награде за економију, филозоф, присталица класичног либерализма и капиталистичког слободног тржишта, противник колективизма и социјализма.